Ч. 25 (13.570). Львів, вівторок 30. січня 1934. Poeztowe oprate kapłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Проти негідної клевети.

Центральний Комітет УНДО у справі спроб верхівки ОУН затроїти українську прилюдну опінію і занархізувати українське громадське життя.

Дня 27. січня ц. р. Центральний Комітет УНДО, познайомившись зі змістом виданого Проводом ОУН Комунікату у справі самбірського процесу, прийняв на своєму засіданні одноголошно такі постанови:

1) Самбірський і чергові політичні процеси ОУН виявили поширення деморалізації в українському підпіллі. Українська національна преса всіх напрямків і поодинокі видні діячі у своїх статтях та прилюдних виступах обговорювали цю важну для морального здоровля нації справу та осуджували деякі невідповідальні виступи ОУН, шкідливі для українського народу.

2) Провід українських націоналістів замісць того, щоби сміливо заглянути правді в вічі і перевести моральне оздоровлення у своїх рядах, бажаючи відвернути увагу українського громадянства від відносин, які запанували в їх нутрі, в нечуваний спосіб заатакував у „Розбудові Нації" ч. 11-12 за листопад-грудень 1933 р. українські легальні партії і поодиноких діячів, а в тому і членів нашої партії: посла Остапа Луцького, головного секретаря Володимира Целевича, члена Центрального Комітету Володимира Кузьмовича та ред. Івана Кедрина. Конкретно Провід ОУН називає всі легальні політичні партії „угодовим табором" і твердить, що цей табор „на ділі є головним джерелом інформації для поліції", а всі названі діячі „свідомими чи несвідомими інформаторами поліції"

3) Центральний Комітет відкидає з обуренням цю клевету, пятнує такі неетичні засоби боротьби Проводу українських націоналістів і вважає їх у найвищій мірі шкідливими, бо ними цей Провід намагається посіяти серед громадянства недовіря до відповідальних українських громадських діячів, анархізувати громадське життя, а вслід за тим доводить до ослаблення моральних сил українського народу в боротьбі за істнування і здійснювання національних ідеалів.

* * *

ЗАЯВА.

До комунікату Центрального Комітету УНДО додаємо:

Клевети і погрози, якими ОУН старається нас стероризувати, не спонукають нас припинити боротьби з явищами, що їх ті організації, до яких належимо, і ми самі вважаємо шкідливими для українського народу.

Львів, дня 27. січня 1934.

В. Кузьмович, О. Луцький, І. Кедрин-Рудницький, В. Целевич.

Поголоски і здогади.

У звязку з прийняттям у соймі нового конституційного закону у варшавських політичних колах появилися різні поголоски. Отже опозиція задумує витягнути з останнього соймового засідання далекосяглі консеквенції. М. ін. опозиційні угрупування мали би зректися посольських мандатів. На основі іншої версії сенат погодить конституцію вже в найблищчому часі і введе її в життя вже 11. березня ц. р. Говорять також, що з хвилиною, як увійде в життя нова конституція, мають прийти зміни на провідних становищах держави, м. ін. після резиґнації проф. Мосціцького заняв би становище президента марш. Пілсудський. Дальше говорять, що після поладнання конституційного закону вирішить сойм виборчу ординацію, а тоді після ухвалення буджету на 1934-35 рік наступило би розвязання сойму. Нові соймові вибори мали би відбутися ще цього року осінню.

Як повідомляють з Варшави, польські опозиційні партії рішили зголосити на найближчому засіданні сойму внесення на вотум недовіря для соймового маршала Світальського за спосіб ухвалення конституції в пятницю.

Криваві маніфестації в Парижі.

Барикади, пожежі, 70 ранених поліцаїв, 400 арештованих.

ПАРИЖ, ПАТ. Суботнішні маніфестації, що спочатку були спокійні, около півночі прибрали гострий характер. Видівнею подій були великі бульвари. Маніфестанти, до яких долучилася юрба, що хотіла передістатися із сусідніх вулиць, обкинули поліцію каварняними кріслами та столиками. Перед каварнею „Де ля Пе" на пл. Опери потурбували кількох поліцаїв. На пл. Магдалини повалили на землю та побили заступника директора муніципальної поліції. На одній з вулиць, що веде на пл. Опери, висадили пасажирів із автобусу, яким забарикадували вулицю. На бульварах порозбивали оголошеневі кіоски, побили шиби в багато каварнях і поломили крісла та столики. В кількох місцях ушкодили газові проводи та підпалили газ, що виходив. Візвана вогнева сторожа не допустила до пожежі. Підпалили один газетний кіоск. Поліція шаржувала, вогонь угасили. Підчас шаржі кінного відділу маніфестанти кинули петарди. Щойно коло 1. год. вночі привернено порядок. Арештовано около 400 осіб.

У маніфестаціях крім молоді „Аксіон Франсез" брали участь комуністи, які прийшли на великі бульвари після агітаційного віча. Редакція „А. Ф." стверджує, що кіоск підпалили та понищили каварняні речі провокатори, яких спеціяльно прислала поліція.

Зновуж „Популер" атакує префекта паризької поліції за толерування авантюр, які цей довгий час зупинили правильний рух у самому осередку Парижа.

Провізоричний білянс маніфестацій устійнений префектурою поліції, такий: З арештованих задержали 21, з поліцаїв 68 було лекше або тяжче ранених, два поліцаї є в шпиталі. Стан їх грізний. Потурбували 4 вояківресп. ґвардії. Один ранений тяжко в голову.

ПІСЛЯ ДИМІСІЇ ФРАНЦУСЬКОГО КАБІНЕТУ.

ПАРИЖ, 28. І. ПАТ. Президент Лєбрен прийняв димісію уряду і доручив Шотанові місію зреконструувати кабінет. Одначе Шотан, висловлюючи вдячність президентові за довіря, уважав своїм обовязком подякувати за ту пропозицію, щоби дати голові держави повну свободу, потрібну до розвязки крізи, бо інша особистість була би в теперішній ситуації більше вказана до виповнення свого завдання. Опісля президент розпочав звичайні наради, приймаючи по черзі представників сенату і палати депутованих.

ЯКИЙ УРЯД ВРЯТУВАВ БИ ФРАНЦІЮ?

ПАРИЖ, ПАТ. Тардіє сказав, що лише уряд нац. єдности під проводом нового чоловіка може перевести три найпильніші завдання: санацію прилюдного життя, буджет і, коли зайде потреба, розвязання парляменту. Еріо після конференції з президентом республики відмовився дати журналістам якінебудь пояснення. Барту заявився за національним урядом суспільного ратунку при участі кількох першорядних політиків. Кайо заявився за урядом людей, за яких згодиться без застережень вся громадська думка. Марен ствердив, що перед Францією стоїть не лише справа виходу з афери Ставіского та також справа німецьких зброєнь.

ВОРОШИЛОВ ПОЧЕСНИЙ ТУРЕЦЬКИЙ ГОРОЖАНИН.

МОСКВА, 28. І. Турецький амбасадор у Москві вручив у комісаріяті закордонних справ ухвалу ради м. Смирни, яка надає нар. комісареві війни та маринарки Ворошилову почесне горожанство того міста. Ворошилов приняв цю почесть. Це перший випадок приняття такої почести більшовицьким державним діячем.

По широкому світі.

— Безбожники в Ташкенті і Самарканді рішили закрити 22 мошеї, переміняючи їх на кіна і комуністичні клюби.

— В церкві у Варні експльодувала пекольна машина і наробила великої шкоди. Жертв у людях нема.

— На Кореї засуджено 22 провідників комуністичних заворушень на смерть а 200 комуністів на вязницю від 1 до 15 років.

НОВА ДЕРЖАВНА ПОЗИЧКА.

З Льондону повідомляють, що там підписали вступну умову в справі нової позички для Польщі між представниками польського уряду й англійським т-вом „Вестінґ Гавз". Позичкова умова торкається суми поверх 130 міліонів зол., з яких 60 прц. вплине готівкою до державної каси а 40 прц. прийде товарами. На основі сформулованих умовин Польща має дістати інсталяцію нових гальм до товарових залізничих вагонів.

БАЛКАНСЬКИЙ ПАКТ.

БУКАРЕШТ, 28. І. ПАТ. Тут здогадуються, що балканський пакт між 4 державами підпишуть у Білгороді або Букарешті 2. II. ц. р.

ҐЕН. ДЕНІКІН ЗАПОВІДАЄ ВІЙНУ.

Б. російський ґенерал Денікін мав на днях у Парижі цікавий виклад, займаючись питанням найближчої війни. Він сказав, що критичним роком для вибуху найближчої світової війни є рік 1935, бо в тім році буде плебісцит у Сарському басейні, а крім того вигасає японський мандат над островами Тихого Океану. Промовець ствердив, що від виходу жидів з Єгипту до сього часу отже в часі 3.581 років було тільки 232 роки абсолютного миру.

ЗА КОЖНУ КИНЕНУ БОМБУ.

ВІДЕНЬ, 28. І. ПАТ. Віцеканцлер Фрей виголосив учора промову, в якій підкреслив, що націонал-соціялісти розпічнуть незабаром нову ґенеральну атаку на Австрію. Австрійський уряд видав розпорядки, що дімаючо відбються на націонал-соціялістах. Кошти побільшеної поліційної служби понесе не держава, але інспіратори і винуватці. За кожну кинену бомбу пятьох визначних націонал-соціялістів помандрує до концентраційного табору. В кінці віцеканцлер висловив переконання, що боротьба скінчиться перемогою Австрії.

ЧИ БУЛА ЯПОНСЬКА ІНТЕРВЕНЦІЯ У РИМІ?

РИМ, 28. І. ПАТ. Агенція Стефані повідомляє: У звязку з чутками, які появилися в деяких закордонних часописах про здогадний демарш Японії в Римі з приводу статті Мусолінія про події на Дал. Сході треба ствердити, що Мусоліні мав лише щиру балачку з японським амбасадором, в якій висував йому думки згаданої статті.

РЕДУКЦІЯ КОМОРНИКІВ.

В останніх часах виявився значний спадок чинностей в канцеляріях коморників на терені Сх. Галичини, наслідком чого спали теж скарбові вплиши з оплат. Сталося це тому, що наслідком господарської кризи люди перестають процесуватися, а також наслідком уведення охоронних законів для рільництва і довжників. Міністерство справедливости заінтересувалося спадком чинностей коморників на терені львівської апеляції і в найближчому часі, як довідується аґенція „Вохуд", буде знесених 27 коморничих посад. Президенти окружних судів мають розсідітити, котрі з тих етатів у місцевостях де їх є по кілька є зайві.

Ще про волинську молодь.

Волинь, 25. І. 1934.

I.

Молодь не тільки „наша надія", молодь — це завтра тої землі, на якій вона зростає, джерело майбутніх відносин, дальша історія. Тому говорити про молодь ніколи не забагато. Навпаки, є це першим обовязком громадянства.

Особливо цього вимагає волинська українська молодь, що переживає тяжку драму й несе великі жертви. Чи оправдані ці жертви й чи ведуть до наміченої кимнебудь ціли? Чи лише молодь винна в тому, за що її судять та за що вона несе кару?

Від двох років молодь Волині вже не сходить з політичної і карної сцени. Процеси в ріжних містах: у Володимирі, Рівному, Ковлі, Луцьку, Кремянці, знову в Луцьку. І так вколо. Процеси за нелегальну політичну роботу, — з одного боку, — комуністичну, з другого — УВО чи ОУН. Мали ми вже такий монстр-процес, як Володимирський, а 19. лютого такий самий матимемо у Луцьку (57 обвинувачених). Колиб зробити підсумок, здається, малиб уже тисячі молодиків, що були поставлені в стан обвинувачення, і в багато разів більше таких, що відбули превенційне сидження у вязницях, але на лаву обвинувачених не були посаджені.

Тепер маємо нові масові арештування на Ковельщині й, мабуть, будемо мати нові великі процеси.

А треба додати, що за цими молодими людьми — хлопцями й дівчатами, що попадають у конфлікт із законами, десь ховаються в імлі батьки й родичі, десь ллються сльози, десь руйнується духове й матеріяльне життя, десь виробляються негативні почуття й настрої, наслідки яких годі обчислити.

Чи те все не повинно змусити задуматися всі відповідальні чинники?

II

Молодість має „свої права", бо підлягає спеціяльним законам. Навіть один волинський урядовий чи проурядовий часопис з дня 7. січня ц. р. пише:

„Динамічна сила українського руху на Волині за останні роки не зменшилася, а ще більше зміцнилася"...

І в деякій мірі виправдує волинську революційну молодь, що в програмі має *щось*, та ще й наводить слова Клемансо: „Якже мені шкода тих, які маючи двадцять років, не були революціонерами".

Коли так говорить навіть проурядовий часопис, то, здається, відповідні чинники повинніб нарешті задуматися над тим, що власне штовхає молодь і то масово на шляхи „революції", при все „зростаючій силі українського руху на Волині".

Ясно, що не лише природа змушує молодь до того, що робить, а й обєктивні обставини. Власне ці обставини й викликують молодечі вибухи. *І ніщо інше, як тільки зміни цих обєктивних обставин можуть вплинути на настрої і виладовування енергії нашою молодю.*

~~А тимчасом ніхто про ці зміни не думає.~~ Навпаки, „вибивається клин клином": ще більше зміцнюється те, що викликує хвилювання молоді й відомі вибухи. А, як відомо, молодь найбільше реаґує на явища, які є поза нею, — на кривди чи страти загалу, народу. Бачить їх вона у відсутності засобів і умовин для властового природного життя: культурно-освітніх організацій, вільного кооперативного руху, курсів, спортових організацій, вільних виборів, шкіл тощо.

Замісць усього того, що вимагає сама національна природа, все збільшуються експерименти в напрямі „віднаціоналізування" життя, утраквізму й підсовування молоді та їхнім родичам усього мішаного або цілковито чужого, — від шкіл до кулок агрономів, кооператив і т. д.

Все „клин клином".

І з кожним місяцем, з кожним роком Волинь усе більше кипить і підмінковується: стають щораз частішими й ґрандіознішими процеси; болячки збільшуються й рани заогнюються.

Хиба лише молодь винна? Чи її лише треба судити? Хто не погодиться, що її женуть направо чи наліво згадані обєктивні обставини? Ті ріжні мрії, утопії і вольові збочення беруть гору над правом природи й льоґіки.

З болем дивимося на ці тисячі-тисячі нашої здорової сільської молоді з сумними очима й з затиснутими устами та з нерухомими залізними мязами облич. Шкода нам її, незалежно від того, куди нею кидає життя й де вона самозгарає, бо знаємо, що штовхають її туди зовнішні сили та ріжні експерименти, які крім лиха нічого не дадуть.

Квіт нашого народу марнується внаслідок незалежних від нас обставин. І обовязком громадянства є раз-у-раз говорити про те, остерігати й протестувати та жадати зміни згаданих обставин.

Senex (Не-Тол.)

Принагідні збірки на „Рідну Школу" дозволені.

(На весіллях, хрестинах, іменинах, поминках, приватних товариських сходинах і т. п.)

Прекрасний звичай вкорінився вже у нас, що при кожній нагоді, веселій чи сумній, свідомі українці памятають на „Рідну Школу". Замісць вінця на могилу дорогої особи, замісць святочних побажань складають та оголошують жертви на „Рідну Школу". Але бувають і збірні жертви (складки), особливож при нагоді родинного свята.

Найновіший закон про прилюдні збірки з 15. березня 1933 (Д. З. Р. П. з 31. III. 1933) постановляє, що тільки на прилюдну збірку треба дозволу адміністраційної влади І. або II. інстанції, одначе **цей закон** по думці арт. 12. **не має пристосування:** а) до збірок на релігійні цілі, якщо їх переводять в обсязі забудувань приміщень, присвячених виключно службі Божій, б) **до збірок, переводжених у приватних льокалях серед гуртка осіб особисто знайомих тим, що переводять збірку.**

Тому ніхто не має права заборонювати на весіллі, хрестинах, іменинах чи яких інших приватних товариських сходинах збірки на „Рідну Школу"!

Одною з тих свідомих громад є **Лящьо біля Доброміля.** Там гром. Михайло Мошора зібрав на весіллі і переслав „Рідній Школі" 2.70 зол., гром. Цицик Теодор на другім весіллі 2.15 зол., а гром. Мальківський Василь на хрестинах 2 зол.

Тепер саме час, коли по всіх селах відбуваються весілля. Уявім собі, скільки то добра зробили би для „Рідної Школи" і тимсамим для народньої справи ті свідомі громадяни та громадянки, що на кожному весіллі зібралиб добровільні датки на „Рідну Школу" і переслали **до Головної Управи „Р. Ш." у Львові, вул. Словацького 14!**

І ми віримо, що в кожній громаді найдеться хтось, що займеться цією справою, а гості при такій весільній нагоді певно не відмовляться дати по кілька сотиків на „Рідну Школу". Ану, хто черговий?

Як живуть наші гірські села.

Дивні події в Соколиках, пов. Турка.

Село Соколики, пов. Турка, тепер зачинає саме працю на полі організації свого народнього життя. Тому чотири місяці закладено в селі кооперативу, яка своє істнування продовжувала виключно надлюдськими зусиллями кількох свідоміших одиниць. Треба зазначити, що в селі є станція, пошта, постерунок, тартак, розмірно багато приватних крамниць і доволі чужого, напливового елементу.

В два місяці по заснуванні кооперативи погорів із незнаних причин справник кооперативи, найдіяльніша людина в селі, а півтора місяця потім другий член управи кооперативи. За цей час і читальня почала живіше життя, уладила в комірному домівку, спровадила можливу бібліотеку з централі „Просвіти", почались щоденні сходини, голосні читання, проби хору і, не зважаючи на ріжні перепони, все також бодай молодші громадяни Соколик стали гуртуватися в читальні. Тимсамим і кооператива мала кращі вигляди на розвиток.

Одначе в сам день Богоявлення пішла з димом і хата, в якій приміщувалась читальня. Досі з погорілих ніхто ще не дістав відшкодування. ~~Слідство, ведене в цій справі, тримають у тайні.~~ Але всім дивно, чому вогонь чіпляється хат саме тих громадян, які найбільше займаються народньою роботою.

Якби не було, на будуче треба себе стерегти перед вогнем. Але в ніякому разі не вільно опускати рук і занедбувати розпочату народню роботу в селі. Не треба падати духом, але ще з більшим завзяттям розбудовувати своє народне життя і собі взаїмно помагати.

Свій.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. СІЧНЯ 1934.

С. ГАЙДУЧОК. 2)

ЛИСТ У ХАРКІВ.

(Докінчення.)

Розваж! Майже 1000 лещатарів у Львові і один обдовжений зaхест у Карпатах! За цілих десять літ! А сам Львів, згуртований в однім лещатарськім товаристві міг би дати річно бодай 3000 зол. в вкладок. Можнаб взятися до такої праці, що гідно репрезентувалаб лещатарів українців. А так маємо гуртки, гурточки, фамілії, що взаїмно підставляють собі ногу. Отак ідемо через спорт до „Відродження Нації" Винниченка.

А вже при кінці мушу Тобі згадати й про минулорічні краєві змагання. Врізалися глибоко в память. Показали то друге обличчя наших спортовців. Що Мортка тиждень вяза по своїх болях — хоч не скакав — то його річ. Так само інші в підготовчій роботі помагали.

Але так про змагання в самому бігу на 18 км.

Іде підготовча праця. Нема кому роздати обовязків, а кого я хочу взяти не позволять, мовляв, він без патенту від нас. Зголошуються ті з патентом, обійшли чи не обійшли дорогу бігу і не годні її схемою зобразити на папері! А в день змагань ранком в год. від 7-ої обіцяв я оглянути трасу. Може понійдеться дещо спамяти.

Я на зупинці на Замарстинові, бюся з гадками, чи витягну тую дорогу перед початком змагань.

Аж тут і дороговий суддя також.

Він теж від 6 години мав трасу значити.

— А Ви тут що робите?

— Я заспав — чекаю на інших.

— Алеж вони пішли вже певно, як ви спізнилися. — А в душі жалую, що я його не маю у війську.

На трасу не було пощо йти вже. Змагання спізнилися за цілих дві години. Добрий приклад для гуцулів і бойків, що станули вперше у Львові до змагань.

Там уже змагання. Не брак розмаху і певности змагунам. Завзята боротьба на зледоватілій прикрій дорозі.

Біжуть жінки.

— „Не підтягайте", бо здисквалiфікую — вкидаю в посовги лещатарів, які помагають — проти правил — змагунці в дорозі. За другим — знана річ — легше їдеться. — Це називають наші змагуни fair play, як проти правил поступають. Протестів не оголошують, збираємо картки від контрольних і до праці. Розглянути чергу місць. Не оглядаємося ні на обід, ні на вечеру.

Тричі значив якийсь контрольний студент, що той сам змагун біля нього перейшов. Його контролі не беруть поважно, так само, як і він свого обовязку.

Вичеркували місця, протестів ніхто з клюбів не вносить. При проголошенні місць змагун не протестує. Щойно коли в нагороду дістає дипльом святочно проголошує, що воно йому не належиться, бо скоротив трасу. Правда спортовець, а так тяжко думає. Аж при нагороді. Добрий приклад дав прибувшим гуцулам і бойкам.

А там знову інтерпеляції на засіданні магістратури, що голосить „спорт у маси".

А чи то правильно, що з К. Л. К. так богато ставало до змагань, а рівночасно здобувало клюбову відзнаку справности?

Забувають, що річ клюбу признавати свою відзнаку справности (поминаю, що повинні поширити таку відзнаку на всі клюби) а їм тра тішитися великою скількістю охочих змагунів.

Завись і інтриги, як в аматорськім театральнім гуртку.

Та готов я листа Тобі не скінчити.

Якщо матимеш змогу його читати, то не за будь прислати нам ті „каянські" на 3 м. довгі лещата, про які пише д-р Блях. До музею треба. Там вже є Боберського, на яких по війні пять люда навчилося їздити. Навіть Мриц — заслава — на них вчився, хоч вони з вязання Ліліенфельда. Значить „не за чим, але як їздиш". Є вже також одна пара лещат нашої військової еміграції. Навіть оригінальні канадійські сплети маємо.

Подумай як хемік над смарами. Будемо купувати Твого патенту, якщо будуть добрі.

Здоровлю, Твій Влюбов

Львів 7. I. 1934

Новинки

— **Гірське повітря в містах.** Президент Польщі Мосціцький перед представниками науково-лікарського світа зясував висліди своїх праць для створення в міських льокалях повітря, можливо подібного до високогірського. Президент сконструював апарат і хотів би, щоби фізики, хеміки й лікарі випробовували його. Апарат уже опатентований і передали його інститутові для хемічних дослідів.

— **„Що таке корпоративізм"**. У статті під повищим заголовком („Діло" ч. 23) у 3-ому рядку першої шпальти здолу замість „лише корпоративну діяльність" має бути „координаційну".— У ч. 24. в великому фейлетоні треба спростувати друкарську помилку імя автора „Ярослав Гординський" має бути „Святослав".

— **Фальшиві 10-золотівки.** У Бруховичах поліція викрила фабрику фальшивих 10-золотівок в хаті Володислава Шустера. Гроші фабрикував Іл. Безносьский. Поліція забрала матеріял і причандали, а фальшівників Шустера й Безноського та спільника Ол. Рабу арештувала.

— **Львівська хроніка.** Із пансіонату „Зацише" при вул. Зиблікевича 52. злодії вкрали каракулове футро вартости 5.000 зол. — При вул. Вроновських ч. 2. арештували Ал. Зелінську за крадіж футра вартости 4.000 зол. з ресторану при вул. Сонішній ч. 7.

— **Стежні листи.** На мурах Варшави появилися стежні листи прокуратора окр. суду за провідниками Центроліву Баґінським, Керніком, Ліберманом, Праґером і Вітосом, тому що не зголосилися до відсиджения кари. Лист кінчиться візванням: „Особи, які знають місце побуту утікачів, мають вказати його прокураторові при окружнім суді в Варшаві".

— **Душогубство.** У Косові Старім (пов. Коломия) вбито в жорстокий спосіб підприємця перевозу дерева з державних лісів Михайла Сусака. Сусак вимусив на батьках своєї жінки Пасалюках, щоби записали йому будівельну парцелю. З того прийшло між ними до незгоди. Пасалюки намовили свою дочку Параску (жінку Сусака), щоби спрятала чоловіка зі світа. Опісля всі троє за 200 зол. і пять моргів поля наняли Якова Колишнього, щоби вбив Сусака. Колишний боявся сам заходити собі зі сильним Сусаком, тому наняв собі до помочі Івана Босюка. Оба засілися на дорозі на Сусака. Колишний вдарив Сусака сокирою в голову, Босюк добив його колом. Поліційний пес вислідив убивників. Оба призналися до злочину. Стануть мабуть перед наглим судом.

— **Таємниця Льоч Нес вияснена.** У звязку з вісткою про появу в озері Льоч Нес у Шкотії якоїсь морської потвори кружляють в англійській опінії ріжні суперечні поголоски. Коли одні впевняють, що бачили потвору на власні очи, другі, а між ними кількох журналістів, що чигали кілька тижнів над берегом озера на нову появу потвори, кажуть рішучо, що тією потворою є звичайна фока, яка дісталася до озера крізь Каледонський канал. За правдивістю тієї тези промовляє те, що спершу розміри потвори подавано на 15 до 20 метрів довжини, а тепер означують її на 2 до 3 метрів, що відповідало би величині фоки. Один журналіст, що перший став жертвою вістки про морську потвору, рішив основно висвітлити справу. Його доходження довели м. і. до викриття слідів відтиску стопи, які найшли на ранині біля озера. Мали вони бути слідами таємної потвори. Одначе тепер показалося, що то слід лівої стопи гіпопотама. Дальші доходження виказали, що одна льондонська фірма звіриних препаратів продала кілька днів перед афeрою таку стопу шкотському рільникові, і на його полях найшли той слід. У світлі тих ревеляцій історія потвори з Льоч Нес представляється як рекламовий трік, що має стягнути туристів до гарних, але мало відвіджуваних гірських околиць в північній Шкотії.

— **Різні вістки.** У шпиталі в Оломунці 13-літня дівчинка породила синка. Батько дитини, 16-літній різьницький термінатор, каже, що ожениться з дівчиною, як вивчиться на різника. — „Народні Політіка" принесла статистику величезного упадку часописів у Німеччині від часів Гітлера. З 2.703 щоденників виходить тепер лише 1.128. Пересічний наклад часописів був міліярд примірників місячно, нині є всього 300 міліонів, скількість журналістів із 19.200 впало на 5.341 людей. Наклад „Берл. Тґт." упав до 1/10, „Берл. Фолькс Цтґ." друкує лише 7.000 примірників. — На уладження курсів фізичного виховання на 1934 р. призначили в Чехословаччині 180.000 чк. На Закарпатті ті курси веде інсп. Тесаж. Державні курси фізичного виховання відбуло до кінця 1932 р. 100.000 учасників. — У Працілях на Шумаві згоріла остання ручна папірня в Чехії. Головну частину приладдя до виробу паперу, діжу до віщадини паперової маси, форми, черпаки, прилад до виробу аркушів і і. врятували та передали до технічного музею у Празі. — На праській вулиці випустили автоматичного чоловіка „Робота" для реклами кисемів.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

„КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА" ПОЯВЛЯЄТЬСЯ ДАЛЬШЕ.

Підчас Загальних Зборів РСУК-а (ювилейних) заявив пос. Луцький між іншим, що Рев. Союза, не зважаючи на дефіцитовість „Кооп. Республики", рішив продовжувати видавання цього журналу. Тим, що турбуються господарською культурою нашого громадянства, що і так уже ломлять руки над недоцінюванням у нас економічного вишколу, спав камінь із грудей. Бо і справді: чи не повсталаб порожнеча в нашій і так бідній господарській публіцистиці, чи не забракло би нашій інтелігенції теоретичного й інформативного економічного органу після ліквідації „Кооперативної Республики"? У чужинців, включно з нашими сусідами, господарським темам присвячені не тільки цілі сторінки щоденної преси (навіть бруковці в ролі „Век-у Нового" вміщають масу економічного матеріялу), їм посвячені теж окремі товсті журнали. А в нас — *грозить ліквідація і того скромного дрібку*, що повстав накладом поважних зусиль... Віримо, що теперішнє яскраво протигосподарське наставлення нашого громадянства, усуне ці загрози і „Кооп. Республика" поширить круг своїх читачів і передплатників. Це тим більше, що на ії сторінках найти можна також статті і замітки на загально-економічні теми, а не тільки тісно звязані з кооперацією.

ГУЦУЛЬСЬКИЙ ХАЛУПНИЧИЙ ПРОМИСЛ І... ПАТЕНТИ.

Цікавий податковий конфлікт вибухнув в околицях Косова і Кут. А саме: скарбова влада зажадала від гуцулів, килимарських ткачів, які з доручення підприємців виконують по хатах роботу, сповняючи по суті ролю робітників, до того ще марно платних, викупна патентів за рік 1934. Ця, досі непрактикована, поведінка скарбової влади счинила просто паніку серед гуцулів, тимбільше, що вже почалось списування карних протоколів.

Годі перечити, що килимарський халупничий промисл проявляється у формах дуже нездорових. Кольосальний визиск підприємцями гуцулів-ткачів і вульгаризація килимарства — це справи, які вимагають ґрунтовної санації. Але чи податкові репресії можна вважати проявом санації? Чейже викупно патентів не зробить ще гуцулів самостійними підприємцями. Таке нищення халупного промислу, ще і в той час, коли на Гуцульщині панує голод, може тільки справу погіршити. Як бачимо — небагато помагає публіцистична діяльність д-ра Контного і численні деклямації про Гуцульщину, як чудову екзотичну країну, що нею треба заопікуватись. А ці деклямації йдуть гомоном по цілій Польщі, де основують навіть окремі т-ва на чолі з визначними достойниками Польщі.

Польська хроніка.

ЕТАТИЗМ, ЖИДИ І НАША КООПЕРАЦІЯ.

Надмірна господарська рухливість уряду, його вмішування в усі комірки господарського організму і все частіша роля конкурента для приватних підприємців, дозволяє говорити про етатизм, як про домінуючий характер сьогоднішнього господарського устрою в Польщі. Цей етатизм є прицілом атаків не тільки правої опозиції („етатизм санації") і лівої опозиції („етатизм полковників"), але також жидів, як безпосередньо заінтересованих, (звісно — народ купців і промисловців). Але одно цікаве. Від часу, як зростає в силу український кооперативний рух, жиди не перестають кричати по всіх усюдах про український антисемітизм, що — мовляв — є промотором цього зросту. Дарма, що це лісенітниця, ви почуєте це твердження на жидівських зібраннях; прочитаєте його на сторінках найповажніших жидівських газет. Зате — хоч як завзято поборюють жиди етатизм — не довелось нам ще почути, що є він між іншим своєрідною формою... антисемітизму. Щоправда — це сакраментальне слово можна обійти. На доказ уривок зі статті крак. „Час-у" („Біля джерел етатизму" — 26. І. ц. р.).

„Іншим джерелом етатизму — не можна цьому перечити — є жидівська справа. Жиди бють християн у приватному господарстві, вони є меткіші, справніші, оборотніші. Це сумне, але правдиве. В нас є обмежені господарські здібності. Етатизм є своєрідною тихою формою не так антисемітизму — це окреслення булоб на місці — як бажання вирівнати ріжниці в господарських здібностях християнської і жидівської людности. (Чуєте?) Очевидно, формою невідповідною і шкідливою („Час" стоїть на платформі господарського лібералізму.). Але залишається фактом, що напруга антисемітизму дуже утруднює створення в Польщі здорової, спертої на засаді вільної конкуренції і приватної ініціятиви, капіталістичної системи".

ФРАНЦУСЬКО-ПОЛЬСЬКА БОРОТЬБА НА ТЕРЕНІ ЖИРАРДОВА.

В польській пресі, не виключаючи урядової, находимо вістки, ба навіть довженні статті, про один характеристичний прояв боротьби краєвого капіталу з капіталом заграничним. Більшість акцій Жирардівських Заведень (текст. фабрики) є в руках французів, головно в руках франц. жида **Boussaca**. Цей пан є одночасно управителем одного франц. підприємства, якому завдяки його заходам Жирардів платить від 1925 р. 2 проц. кожного року від своїх оборотів. А що Жирардів працює з дефіцитом (останній 2,363 тисяч) і не може платити, довг його супроти франц. підприємства росте і грозить, що весь Жирардів перейде в руки п. **Boussac-a**. Загальні Збори акціонарів за днях були дуже бурхливі. Домагання польської меншости на ревізію дотеперішньої господарки і усунення проводу французька більшість відкинула. Польська меншість вийшла тоді зі Зборів і домагається скликання Надзвичайних Загальних Зборів, заповідаючи дальшу гостру боротьбу.

ПОДАТКОВІ ЗІЗНАННЯ.

Зізнання фізичних осіб дотично доходу за мин. рік можна складати цього року аж до 1. травня. Зізнання дотично промислового податку від обороту за рік 1933 мусять підприємці зложити до 15-го лютого ц. р.

ВАЖНЕ ДЛЯ НАШИХ ТОВАРИСТВ І ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ.

Від 1. лютого ц. р. можна буде стягати *членські вкладки*, рати за товари, асекураційні рати, тощо до квоти 50 зол. почтовим інкасовим дорученням. Оплата до 30 зол. буде 30 сотиків, від 30—50 зол. буде 40 сотиків. В разі, колиб адресат не заплатив даної квоти, надавець має право за оплатою 5 сотиків жадати, щоби почта доручила за посвідкою візвання до заплати. Це останнє допустиме тільки в місцевій окрузі доручень.

ПЕРЕД ЛІКВІДАЦІЄЮ „СОВПОЛЬТОРГУ".

Саме коли пишемо ці стрічки в Москві відбуваються заг. збори акціонарів „Совпольторгу", які мають ухвалити його ліквідацію. Торговельні взаємини Польщі з СРСР регулювати буде від тепер контингентовий договір, хоч ідуть заходи, аби оснувати в Москві нову репрезентаційну фірму господарства Польщі.

Світова хроніка.

БОРОТЬБА ГІТЛЕРА З КАПІТАЛІСТАМИ. — СВОЄРІДНЕ ВИВЛАСНЕННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМЦІВ.

У половині січня ц. р. пішла по світі сензаційна вістка: німецький кабінет міністрів прийняв закон про „орґанізацію національної праці", який є кольосальним ударом для приватного промислового капіталу. Підприємці тратять право своєвільно диспонувати у своїх фабриках і варстатах, вони стають тільки керманичами (фірерами) з тягарем відповідальности. У своїх умовах і зарядженнях вони звязані засадами етики, яких межі наразі плиткі.

Поява цього закону викликала в цілому світі велику повінь коментарів. Перебудова господарського устрою Німеччини йде поволи, але ґрунтовно і є доказом, що поширювані думки немовби то гітлерівці реалізували тільки національну програму без соціяльної, несудушні.

В. Н-вич.

Спортові висліди.

ЛЬВІВ. А. З. С. (Познань) — Погонь 2:1 (0:0, 1:0, 1:1).

КРАКІВ. Краковія — Лехія 2:1 (2:0, 0:1, 0:0).

ВИЛЬНО. Лехія — Оґніско 1:0.

ВСЯЧИНА.

БЕЗЖУРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ МІЩУХА

Хтож цей безжурний приятель, як не отой сірая воробець? У селі — він у літку змора для селянина: нищить збіжа, овочі. В місті — в літі і в зимі вся розрада міщухів. Своїм невгомонним цвіркотом наповняє гомінкі вулиці, заходиться перекричати міський рух.

Вчені, які студіюють отих невідступних наших приятелів воробців, подають цікаві спостереження про них. Докладно описують їх „суспільну" організацію.

Як відомо, щовечора, перед заходом сонця, кожний гурт воробців збірається на якомусь дереві, де проводить ніч. Чиж не замітили ви, як воробці щовечора, ще поки сховають свої голови під крильце, зібравшись на дереві, цвіркотять, аж заглушують усе довкола?

Цікаве те, що воробці на нічліг ніколи не вибірають дерева, яке росте далеко від людського селища. Навпаки — їх життєвий досвід каже їм ночувати найближче, а то й серед людей. Бо лиш тоді вони певні, що не грозить їм небезпека.

Воробці дуже обережні. Найперше — вибірають дерево під нічліг. Потім малими гуртами облітають його довкола, оглядають, чи цьому дереву не грозить яка небезпека, чи хто чого не робить біля нього. Коли все запевнене, тоді всі малі гурти сідають на вибране дерево. І тут починають оту живу розмову між собою, яка мовкне щойно зі сумерком.

А ледви блисне світанок, розлітаються усі на всі сторони.

За Алікате подав М. П.

—o—

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Спільна просфора в Борщовичах. 21. I. ц. р. заходом Кружка Р. Ш. кооп. „Надія" та інших місцевих установ, при участи представників центральних установ зі Львова, пп. проф. Ластовецького Миколи (Р. Ш.), дир. Ковальського (Сільський Господар), ревіз. Козланюка М. (Центросоюз), д-ра Левицького (Просвіта) і п. Копача (Українбанк — Винники), відбулося свято спільної просфори, з метою двигнення нашого села з тієї апатії, яка заволоділа ним по памятному 1930 році. Свято відкрив короткою промовою п. Токарівський Тимко, голова Кружка „Р. Ш.". Відтак о. Онишко поблагословив просфору та кількома словами пояснив суть такого свята. По роздачі просфори слідувала традиційна „риба", при якій проф. Ластовецький виголосив довший реферат про виховне значіння „Р. Ш." для нашого народу і заохочував борщовичан до заснування діточого садка, як першого кроку до самооборони перед масовою польонізацією місцевого населення. Далі подавано всі традиційні страви, а в міжчасі виголосив п. Ковальський дуже цікаву промову про любов до рідної землі, ілюструючи її низкою приміром з життя чужих народів. П. Козланюк говорив про значіння кооперації для нашого села та намітив способи, при помочі яких можна було би двигнути наше село економічно й унезалежнити від чужинців. Накінець говорив ще д-р Левицький про довголітню працю „Просвіти" впродовж майже 70 років і заохочував до співпраці з централею. Свято було переплітане колядками і щедрівками. Треба зазначити, що це було перше того роду свято в Борщовичах. Треба надіятися, що на будуче наше село не схоче лишатись позаду, а буде солідно працювати над своїм всесторонним розвитком.

Громадянин.

Шахові змагання лугових гуртків у Сороках. Дня 17. січня п. р. відбулися шахові змагання „Лугу" в Сороках з шаховим гуртком „Лугу" в Ляшках Мурованих на 5 шахівницях. Сороки виграли 4 партії, програли 1. Дня 20. січня п. р. грали в Сороках шахові змагання лугові гуртки з Малехова і з Ляшок. Сороківський гурток виграв з Малеховом 3 партії і 2 програв. Ляшки виграли з Малеховом 4 партії, програли 1. У змаганнях Сорік з Ляшками Сороки виграли всі 5 партій. Таким чином Сороки вийшли зі змагань переможцями. Змагання відбувалися на 5 шахівницях, так що кожний „Луг" виставляв 5 своїх найліпших грачів.

РОГАТИНЩИНА.

З культурно-освітнього життя. Читальні „Просвіти" рогатинської філії роблять приготування до загальних зборів, котрі в більшій частині відбуваються в зимових місяцях. Загальні збори в січні відбули читальні в Жовчеві і Лучинцях. Дня 20. січня відбулися загальні збори читальні „Просвіти" в Дібринові. Присутніх було 380 членів. Провід тої читальні находиться в руках симпатиків УСРП. Опозицію творять прихильники У. К. С. Тому-то боротьба за провід стягнула до читальні стільки членів. Ліста прихильників теперішнього виділу читальні дістала більшість голосів. Ліста опозиції стягнула на себе понад 60 голосів. Коли збори доходили до кінця, вмішалася поліція і внаслідок приявности одного нечлена збори розвязала. — Читальні, котрі не відсвяткували Свят „Просвіти" в грудні, улаштовують їх в січні. Такі свята відбулися дня 8. I. ц. р. в читальнях „Просвіти" в Кнігиничах і Жовчеві, дня 9. I. в Дегові. Програми складалися з хорових виступів, реферату та деклямацій. — Звіт з „Дару Просвіти" здали 23 читальні на всіх 48, що належать до рогатинської філії. У 23 читальнях зібрано 341 зол. 98 сот. Найбільше зібрали читальні в Рогатині, Бабухові, Липиці Гор., Дібринові та Черчі. Коли всі читальні складатимуть у такій пропорції, то рогатинська філія збере около 700 зол.

Приготування до свята десятиліття П. С. К. Повітовий Союз Кооператив (тепер Окружний) хоче гідно відсвяткувати десятиліття свого істнування. Робить заходи видати альманах, в котрім містилися би підсумки його успішної праці.

Зміна в управі складу Народньої Торговлі. Управитель складу п. Юрнікль М. уступив зі свого становища після однорічного ведення складу. Управу перебрала п. Кавкова Іванна, б. касієрка складу Нар. Торговлі у Стрию.

Арештування кооператора. П. Ромаха Дмитра з Лучинець, члена Надзірної Ради О. С. К. в Рогатині, арештували дня 21. I. у звязку з підпалом корчми в Лучинцях.

Свято Йордану відбулося ц. р. дуже величаво. Упорядкований у чвірках процесійний похід перейшов головними вулицями міста. Приграла до походу орхестра чит. „Просвіти" в Рогатині. Вівтар, уквітчаний ялинками, приготовано на правому березі Гнилої Липи, недалеко мосту, що лучить Рогатин із Залужем. Чину водосвяття довершив о. Кудрик, місцевий парох, в асисті о. Гаврика, ректора Малої Семинарії. Співав церковний хор. Присутніх кілька тисяч народу обох обрядів.

БРІДЩИНА.

З діяльности Т-ва „Луг" у Ясенові. У нас було руханково-пожарниче товариство „Луг", але в минулому році ми змінили статут на новий. Є в нас тепер 90 луговиків і 18 луговичок, крім того малих луговиків 10, неправлюючих 8. Покищо в нас 9 луговиків умундурувалося, а маємо надію, що в цьому році умундуруються всі. Луговики та луговички вміють усі вправи, приписані на 1933 р. Літом був у нас делегат „Великого Лугу" п. Панкевич, який перевів маленький курс вправ. Ми уладили 1 фестин і 2 аматорські вистави. Тепер уладжуємо аматорські вистави лекше, бо не треба платити стемплевої оплати від подань. „Луг" уладив теж 15 відчитів для своїх членів. Луговики і луговички сходяться тричі тижнево.

СТАНИСЛАВІВ.

Гостина голови „Рідної Школи". З нагоди побуту в нашому місті голови „Рідної Школи" проф. І. Галущинського відбулися дня 25. січня сходини членів Кружків „Рідної Школи". Присутні були не лише місцеві громадяни, але також і селяни з підміських сіл. Сходини відкрив голова Повіт. Союзу Кружків д-р І. Волянський, даючи слово гостеві. Голова проф. Галущинський на початку заявив, що виконуючи побажання Заг. Зїзду, хоче навязати особисті звязки з місцевим громадянством і поділитися з ним своїми думками про напрямні діяльности „Р. Ш.". Щоб означити ці напрямні, слід пізнати наперед безпосередню дійсність нашого життя. Якщо брати під увагу формальну сторону цієї дійсности, то вона могла би видатися дуже страшна. Одначе вже короткий перегляд українського життя за останніх 20 літ виразно вказує, що його динаміка росте і поглиблюється непомірно скоро та інтенсивно. Після стільки ударів долі і плянового наступу чужих сил ні сліду зневіри, жаху або відступу, а навпаки: кругом бадьорість і віра у власні сили. Нові течії, які повернули европейське шкільництво в напрямі державницького виховання, не можуть оминути і нашого рідношкільництва. Одначе рахуючись з новими зарядженнями на полі середнього шкільництва, з цілковитим виелімінуванням та унерухомленням тих чинників, які охороняють національно-культурну окремішність і сприяють її розвоєві, „Рідна Школа" повинна, не опускаючи тих здобутих уже позицій, звернути цілу свою увагу й розгін у напрямі розбудови поселюдного шкільництва. Нові часи вимагають нових метод. Фахове шкільництво, садки, захоронки, й точі бібліотеки, курси, уладження, видавництва, змагання і доповняюча наука, коротко: передшкільне і позашкільне виховання якнайширших мас народу, от се нові напрямні в діяльності „Рідної Школи". Щоб цим своїм завданням відповісти, „Рідна Школа" домагається від громадянства поголовного членства, обовязкового шкільного податку і підписки внутрішньої позички. Свою промову закінчив бесідник тим, що подібно те покоління, котре переведе в діло повищі домагання, буде оглядати краще завтра. В дискусії забрали слово: радн. Ганушевський, підчеркуючи вагу й точних садків, дир. Данищ, підносячи велике значіння середнього шкільництва та інші, ставлячи до Головної Управи „Рідної Школи" різні побажання. По вичерпанні дискусії предсідник замкнув сходини, подякувавши присутнім за їх численну участь.

ТОВМАЧ.

Вистава „Вія". Дня 19. I. ц. р. відіграв аматорський гурток чит. „Просвіти" в салі польського „Сокола" оперету Гоголя „Вій". Мин. року виставляв оперету „Вій" театр Карабіневича і багато товмачан вже її оглядало, але проте на аматорську виставу зійшлася така маса публики, що величезна саля була буквально набита, а до каси тяжче було дістатись, як того самого дня рано до діжі зі свяченою водою коло церкви. Мабуть ще до цієї пори ніодна вистава в Товмачі, як українська, так і польська, не мала стільки видців. А найважніша річ, що майже вся публика була своя — українська. Оперета пройшла з великим успіхом моральним і матеріяльним, бо її артисти вивязались зі своїх роль назагал прекрасно. В касі було 187 зол. брутто, хоч білети були дуже дешеві (1—0.20 зол.). Такі дешеві білети були почасти причиною тої численної френквенції. Участь у грі взяла частинно акад. молодь і товмацькі міщани. Песу (і то тяжку) підготовив студ. Лукашевич при допомозі урядовця філії С. К. п. Дудка і оба в ній грали. Музична частина спочивала в руках композитора проф. Барнича, що приїхав на виставу до Товмача. Ролю сотниківни грала п. Л. Плавлюківна, що вибивалась своїм гарним голосом і вповні до тої ролі надавалася. З правдивим вдоволенням розходилася публика по скінченні домів. Частину доходу призначено на „Рідну Школу", другу частину для читальні.

Член.

За редакцію відповідає Олександер Костик. — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.